

فیزیک حالت جامد

(مسائل و راه حل آنها)

نویسندگان: هاسزنو میخالی، میشل مارتین

مترجم: بابک حقیقی

(عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد مشهد)

سرشناسه	میهای لاسزلو، ۱۹۴۹ - م. Mihaly, Laszlo
عنوان و نام پدیدآور	فیزیک حالت جامد (مسائل و راه حل آنها) / نویسندگان لاسزلو میهای، میشل مارتین؛ مترجم بابک حقیقی.
مشخصات نشر	مشهد: مرسیز، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	۲۶۰ ص.: مصور.
شابک	978-600-106-604-7
وضعیت فهرست نویسی	فیبا
یادداشت	عنوان اصلی: Solid state physics : problems and solutions, c1996.
یادداشت	کتاب حاضر قبلاً تحت عنوان «فیزیک حالت جامد» در کتابخانه ملی و پاسخ‌ها، ترجمه مراد ابراهیم‌خانی، سکینه شیرویللو، هادی روستا توسط دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، در زمان چاپ و انتشارات و دانشگاه آزاد اسلامی، واحد مهاباد در سال ۱۳۹۵ منتشر شده است.
عنوان دیگر	فیزیک حالت جامد: مسائل و پاسخ‌ها.
موضوع	فیزیک حالت جامد -- مسائل، تمرین‌ها و غیره
موضوع	Solid state physics -- Problems, exercises, etc.
شناسه افزوده	مارتین، مایکل سی.
شناسه افزوده	Martin, Michael C
شناسه افزوده	حقیقی، بابک، ۱۳۴۴ -، مترجم
رده بندی کنگره	۱۳۹۶۹م/۱۷۶/۵۱۵QC
رده بندی دیویی	۵۳۰/۴۱۰۷۶
شماره کتابشناسی ملی	۵۰۹۶۲۲۹

دفتر نشر: مشهد - خیابان آبکوه ۷ - دانشسرای ۸ - شماره ۹
تلفن: ۰۵۱-۳۷۲۷۴۷۶۵ دورنگار: ۰۵۱-۳۷۲۵۱۳۰۲

فیزیک حالت جامد (مسائل و راه حل آنها)

نویسندگان: فاسزلو میحالی، میشل مارتین
مترجم: بابک حقیقی

چاپ: دانا

نوبت چاپ: اول اسفند ۱۳۹۶

شمارگان: ۱۰۰۰

بها: ۱۷۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۱۰۶-۶۰۴-۷

تمام حقوق چاپ و نشر این اثر طبق قرار داد محفوظ است.

هرگونه چاپ و تکثیر از محتویات این کتاب بدون اجازه کتبی ممنوع است.
منتظران به موجب قانون حمایت از حقوق مولفان، مصنفان و هنرمندان تحت
پنجره قانونی قرار میگیرند.

www.marandiz.com

پیشگفتار مترجم: ۱۱

فصل اول:

ساختار بلور

- ۱- معادلات ماکسول، واحدهای الکترومغناطیس ۱۳
- ۱- ساختار کریستالی ۲۱
- ۱.۱ مسئله: تقارن ۲۱
- ۱.۲ مسئله: جوش ۲۲
- ۱.۳ مسئله: لایه های اکسید ۲۳
- ۱-۴ گرافیت: ۲۶
- ۱.۵ مسئله: ساختار $C60A_x$ ۲۷
- ۱.۶ سوال: ساختارهای FCC, HCP ۳۰
- ۱-۷ مسئله: ساختمان hcc و bcc ۳۱
- ۱.۸ مساله: فاکتور ساختار A_xC_{60} ۳۲
- ۱.۹ مسئله: وسیله پرش نیوتن ۳۳
- ۱.۱۰ مسئله: آرایه خطی امیترها، تأثیرات اندازه محدود ۳۵
- ۱.۱۰ جواب: آرایه خطی امیترها، (خطی بخش کننده ها) تأثیرات اندازه محدود ۳۵
- ۱.۱۱ مسئله ۱.۱۱ حدود آرایه های خطی (superlattice) فراساختار ۳۷
- ۱-۱۲ مساله: پرش پودر بلورهای hcp و fcc ۳۹
- ۱.۱۳ مسئله: کیفیت تصویر معتموم ۴۱
- ۱-۱۴ مساله: اثرات اندازه محدود ۴۴
- ۱.۱۵ بررسی جایگزینی تصادفی ۴۷
- مسئله ۱-۱۶: فضاهای خالی ۴۸
- ۱.۱۷ سوال: شدت پراکندگی کل ۴۹

فصل دوم:

نیروهای بین اتمی، ارتعاشات شبکه

- ۱.۲ مسئله: ثابت مادلونگ ۵۶
- ۲.۲ مسئله: مودول بلوک NaCl ۵۹
- ۲-۳ مسئله: مادلونگ ۶۱
- ۲.۴ مساله: طیف سنج سه محور ۶۳
- ۲.۵ مسئله: فونون λ در سیلیکن ۶۴
- ۲-۶- آرایه های خطی ساطع شده، فون ها: ۶۵
- ۲.۷ مساله: اثر متقابل دور بر ۶۷
- ۲.۸ سوال: کاهش جرم ۶۷
- ۲.۹ مسئله: فرکانس دبی ۷۰
- ۲.۱۰ مساله: نوسانات یک یاخته ی مربع ۷۰
- ۲-۱۱ مسئله: پارامتر گرون آیزن ۷۳
- ۲.۱۲ سوال: رشته و چرخه دو اتمی ۷۴
- ۲.۱۳ سوال: میرایی نوسان ۷۶
- ۲.۱۴ سوال سطح دبی ۷۷
- ۲-۱۵ مساله: فونون های نوری (اپتیکی) نرم ۷۹
- ۲-۱۶ مساله: فونون های نرم ۸۲

فصل سوم:

ساختار نواری الکترون

- ۱.۳ مساله: ساختار باند الکترونیکی ۹۰
- ۲.۳ مسئله: تقریب الکترون آزاد در دلتا دیراک ۹۱
- ۳.۳ مقید بودن در پتانسیل دلتای دیراک: ۹۲
- ۴.۳ مساله: پتانسیل دلتای دیراک ۹۴
- ۵.۳ سوال: روی هم افتادگی نوارها ۹۹
- ۶.۳ مسئله: الکترونهای تقریباً آزاد در دو بُعد ۹۹

۷.۳	مسئله باندهای الکترونیهای آزاد.....	۱۰۳
۸.۳	مسئله (۳۸): عدم ثبات (ناپایداری) در عدد برج فرمی:.....	۱۰۴
۹.۳	مسئله: الکترون های موجود در نوار (باند) الکترون آزاد مجاور D ۲:.....	۱۰۶
۱۰.۳	مسئله: شبکه مربعی.....	۱۰۸
۱۱.۳	مسئله: نوار بستگی قوی یا محکم در دو بعد.....	۱۱۱
۱۲.۳	مسئله الکترونیهای دو بعدی نوار تنگ بست.....	۱۱۲
۱۳.۳	سوال: پتانسیل های دلتای دیراک در دو بعد.....	۱۱۴
۱۴.۳	سوال: نرم و اثر.....	۱۱۵
۱۵.۳	فرکانس سیکلوترون.....	۱۱۸
۱۶.۳	De Haas-van Alphen اثر هاس و آلفن.....	۱۱۸
۱۷.۳	انرژی فرمی.....	۱۱۹
۱۸.۳	مسئله: عدم ثبات (ناپایداری) در عدد برج فرمی:.....	۱۲۰

فصل چهارم:

چگالی حالت ها

۱.۴ -	مسئله: چگالی حالات.....	۱۲۷
۲-۴	مسئله: چگالی حالت دو بعدی.....	۱۲۷
۳.۴	مسئله: دو دیمانسیون اجبارا مقید.....	۱۲۹
۴.۴	فلزات شبه یک بعدی:.....	۱۳۱
۵.۴ -	مسئله عبور فلزی شبه تک معبری.....	۱۳۳
۶.۴	مسئله مد فونون از سیستم دو بعدی.....	۱۳۵
۷.۴	مسئله، انرژی پاشندگی در نزدیکی k_0	۱۳۸
۸.۴	مسئله: چگالی حالت های یک ابررسانا:.....	۱۴۱
۹.۴	مسئله گاف انرژی.....	۱۴۳
۱۰.۴	مسئله: چگالی حالتها برای نوارهای جفت شده.....	۱۴۴
۱۱.۴	سوال: ابعاد نامحدود dos	۱۴۶
۱۲.۴	مسئله: گاز الکترونی دو بعدی.....	۱۴۸

فصل پنجم:

- ۱.۵ مسئله: مدل تنگ پکیده ۱۵۲
- ۲.۵ مسأله: هیبریداسیون باند انرژی ۱۵۵
- ۳.۵ سوال: قطبیدگی ۱۵۹
- ۴.۵ پولاریتون ها: ۱۶۲
- ۶.۵ مسأله: تبدیلات هولستین - پریماکف ۱۶۳
- ۷.۵ سوال : نمایش Dyson-Maleev ۱۶۴
- ۸.۵ اسپین موج ۱۶۴
- ۹.۵ مسأله: امواج اسپینی ۱۶۷
- ۱۰.۵ مدل هایزنبرگ ناهمسانگ ۱۶۸
- ۱۱.۵ نکته: راه حل ها ۱۶۹
- ۱۲.۵ انرژی حالت پایه: ۱۷۰

فصل ششم:

ترمودینامیک شبه فلزات غیربرهمکنشی

- ۱.۶ گرمای خاص فلزات و عایق ها ۱۸۲
- ۲.۶ تعداد فونون ها ۱۸۳
- ۳.۶ انرژی گاز فونون ۱۸۴
- ۴.۶ ضریب حجم گاز فونون ۱۸۶
- ۵.۶ نکته: فونون ها در یک بعد ۱۸۷
- ۶.۶ تقارن حفره ی الکترونی ۱۸۸
- ۷.۶ انتروپی گاز الکترونی بدون واکنش ۱۸۹
- ۸.۶ انرژی آزاد با باند در انرژی فرمی ۱۹۱
- ۹.۶ ضریب حجم در $T=0$ ۱۹۲
- ۱۰.۶ تابع دمایی ضریب حجم ۱۹۳
- ۱۱.۶ پتانسیل شیمیایی گاز بدون الکترون ۱۹۵
- ۱۲.۶ گرمای ویژه ی EuO ۱۹۶

۱۳۶	نکته: مغناطیس کردن در دمای پایین
۱۴۶	گرمای ویژه ی الکترونیکی
۱۵۶	اثر کوآنتومی هال

فصل هفتم: خواص انتقالی

۱۷	مقاومت تابع دما
۲۷	تانسور رسانایی
۳۷	روش محاسب
۴۷	لایه ی ناهمسانگرد
۵۷	مدل حامل دو بار، درود
۶۷	رسانایی گرمایی
۷۷	نکته: مقاومت باقیمانده
۸۷	انتقال الکتریکی و گرمایی
۹۷	رسانایی باند پیوند سخت
۱۰۷	اثر هال در فلزات دو بعدی
۱۱۷	نتایج بی الکترونی از روی معادلات بولتزمن
۱۲۷	راه حل: پیوند $p-n$

فصل هشتم: خواص نوری

۱۸	طیف نمایی انتقال فوری از طریق مادون قرمز
۲۸	حالت نوری KBr
۳۸	نیمه رسانای نوار مستقیم
۳۸	تفازن معکوس
۵۸	رسانایی تابع فرکانس
۶۸	واکنش تابع فرکانس نیمه رسانا
۸۸	نوسانات بلاش

فصل نهم:

واکنش ها و انتقالات فیزیکی

۲۳۶	۱.۹: پلاریزاسیون خودکار.....
۲۳۷	۲.۹: آسیب پذیری متفاوت.....
۲۳۹	۳.۹: مدل هابارد U بزرگ.....
۲۴۳	۴.۹: مدل دامنه ی بی نهایت هابارد.....
۲۴۴	۵.۹: نکته: مدل اسپین.....
۲۴۴	۶.۹: سیستم الکترون تک بعدی.....
۲۴۷	۷.۹: تحریف پیرلز.....
۲۴۹	۹.۹: آسیب پذیری گاز الکترون تک بعدی.....
۲۵۰	۱۰.۹: دمای اصلی در تقریب لانداو.....
۲۵۰	۱۱.۹: بی ثباتی باند نیمه پر.....
۲۵۲	۱۲.۹: تنظیم بار ناخالصی.....
۲۵۴	۱۳.۹: شبکه بندی سطح فرمی در دو بعد.....
۲۵۶	۱۴.۹: راه حل: شبکه بندی سطح فرمی در تک بعدی.....
۲۵۹	۱۵.۹: مدل اندرسون.....
۲۶۴	منابع: